

Akkerbeheerplan 2020

Kruidenrijke akker

De functie van kruidenrijke akkers

De kruidenrijke akker is van belang voor diverse soorten fauna in kleinschalige landschappen. Een niet te dicht gezaaid graangewas biedt ruimte voor de gewenste kruiden (o.a. korenbloemen, klaprozen, kamilles) en broedende vogels. De nectar, het stuifmeel, de zaden en de aangetrokken insecten vormen een belangrijke voedselbron voor veel dieren.

Zomergranen hebben de voorkeur boven wintergranen. Dit is omdat zomergranen een hogere ecologische waarde hebben, mede doordat de stoppel gedurende de winter over kan blijven staan.

Kruidenrijke akkers zijn geschikt als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels zoals veldleeuwerik en patrijs.

Juiste locatiekeuze

✓ *Goede uitgangssituatie*

Kies percelen met een goed doorlatende bodem. Bij natte en verdichte bodems is de kans op ongewenste veronkruiding groot. Begin met een schone lei. Vooral percelen met veel wortelonkruiden als kweek en ridderzuring zijn niet geschikt of dienen vooraf 'geschoond' te worden. Bij voorkeur mechanisch en in het uiterste geval met een herbicide (let er dan wel op dat er voldoende tijd tussen toediening en het inzaaien zit).

Percelen die geheel omsloten zijn door houtopstanden of in bossen liggen zijn ook niet geschikt. In dit soort situaties is er te weinig zonlicht en te weinig opwarming om een geschikt biotoop te vormen voor insecten. Akkervogels hebben voorkeur voor open- en halfopen landschappen.

Grondbewerking en inzaai

✓ *Vals zaaibed*

Bij een vals zaaibed wordt de grond bewerkt alsof er al wordt gezaaid. Met het zaaien wordt echter 2 weken gewacht. Eerst de onkruiden laten kiemen en opkomen. Deze onkruiden worden eerst opgeruimd door te (wied)eggen. Dit kan eventueel nog een keer herhaald worden. Daarna wordt het definitieve zaaibed gemaakt. Dit voorkomt voor een groot deel een ongewenste veronkruiding met éénjarigen zoals melde.

✓ *Zaadgoed*

Gebruik zoveel mogelijk onbehandeld zaadgoed. Gangbaar zaaigoed is vrijwel altijd behandeld met gewasbeschermingsmiddelen en heeft een negatief effect op insecten en bodemleven. Maar ook boerenlandvogels die van het graan eten kunnen op die wijze bestrijdingsmiddelen binnen krijgen.

✓ *Zaaizaadhoeveelheid*

Bij kruidenrijke graanpercelen zou i.p.v. gangbaar 120-140 kg/ha zaaizaad te gebruiken met 80-100 kg/ha zaadgoed kunnen worden volstaan. Zo ontstaan een opener en minder dicht gewas, wat beter kansen biedt voor ontwikkeling van akkerflora.

Onkruidbeheersing

✓ *Gebruik gewasbescherming*

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is niet toegestaan. Herbicide gebruik is in sommige situaties mogelijk, maar alleen wanneer vooraf het Protocol Chemische bestrijding is ingevuld.

✓ *Vals zaaibed*

Het gebruik van een vals zaaibed is een goede methode om bij de inzaai kiemend onkruid vanuit de zaadbank te bestrijden (zie hierboven). Een vergelijkbare methode is de stoppel van vorig jaar, direct na de vorst, te klepelen en daarna 4x met een cultivator of schijveneg te bewerken met tussenposen van enkele dagen. Daarna ploegen en direct inzaaien. Wel enigszins bewerkelijk maar het resultaat is wel een schone teelt van graan.

✓ *Wiedeggen*

Wiedeggen in granen is ook een veel toegepaste methode, vooral in de biologische akkerbouw en is mogelijk vanaf eerste uitstoeling tot het moment van oprichten. Een alternatief is schoffelen vooral op percelen met hoge onkruiddruk of met wortelonkruiden. Echter een nadeel bij schoffelen is dat de rijfstand tenminste 20 cm moet zijn.

✓ *Weersomstandigheden*

Let goed op de weersomstandigheden bij het juiste tijdstip van inzaaien. Niet het argument: nu heeft de loonwerker of ik tijd, maar nu is een gunstig moment om in te zaaien. Inzaaien na een droge periode, maar vlak voordat er regen voorspeld wordt, geeft de beste opkomst en de minste problemen met veronkruiding door soorten als melde.

✓ *Mechanische bestrijding*

Wortelonkruiden als kweek kunnen ook mechanisch bestreden worden na de oogst van het graan, door te cultivatoren zodat de wortels boven komen te liggen en verdrogen/bevriezen. Echter bij de pakketten kruidenrijke akker-

zomergranen dient de stoppel over te blijven staan tot 1 maart van het volgende jaar. Voor het eerder onderwerken van de stoppel om op deze wijze kweek te bestrijden is toestemming nodig van VALA. Hiervoor dient het Protocol Chemische bestrijding ingevuld te worden en beoordeeld VALA wat in die situatie mogelijk is.

✓ *Vruchtwisseling*

Indien een akkerperceel sterk veronkruid is, valt te overwegen de stoppel eerder, in de nazomer al onder te werken en in te zaaien met stoppelknollen of grasklaver. Dit onderdrukt het onkruid en is goed voor de bodem. Stoppelknollen zijn een goed dekkingsgewas voor patrijzen en de knollen kunnen eventueel worden geoogst en als voer aangeboden worden aan runderen.

Bemesting

✓ *Geen kunstmest, beperkt organisch mest*

Op kruidenrijk graanakkers is bemesting met organische mest toegestaan (kunstmest niet!), bij voorkeur stronkrijke vaste rundermest. Daarbij is het uitgangspunt dat niet meer dan 70 kg werkzame N per ha per jaar met de mest wordt opgebracht.

Beheer

- ✓ Op minimaal 90% van de beheereenheid staat jaarlijks van 15 mei tot 15 juli graan (geen maïs), waarbij het zaadgoed bij voorkeur onbehandeld is.
- ✓ 5 tot 10% van de akker ligt jaarrond braak (onbewerkte graanstoppel of niet geoogst graan). Hierbij rouleert het braakliggende deel van jaar op jaar over het perceel.
- ✓ Op minimaal 50% van de beheereenheid teelt u zomergraan. Het overige deel bestaat uit braak (5 tot 10% van de beheereenheid) en wintergraan (0 tot 45% van de beheereenheid).
- ✓ U oogst minimaal 80% van het graan tussen 15 juli en 1 september. Oogsten voor 15 juli is alleen toegestaan met toestemming van VALA;

Samenvattend betekent dit per beheereenheid:

- 5 – 10% braak
- 50 – 95 % is zomergraan
- 0 – 45 % (overige deel) is wintergraan

5% braak	
95 % zomergraan	
0% wintergraan	

Voorbeeld perceel met maximale aandeel zomergraan

10% braak
50 % zomergraan
40 % wintergraan

Voorbeeld perceel met minimale aandeel zomergraan

Stoppel

- ✓ Minimaal de helft van de oppervlakte waar volgend jaar zomergraan wordt geteeld wordt na de oogst niet bewerkt en overwintert als graanstoppel. Het overige deel mag ook ingezaaid worden met stoppelknol, gele mosterd, Japanse haver of een mengsel van gele mosterd en Japanse haver. De inzaai van één van deze groenbemesters kan vooral interessant zijn wanneer er een onkruidprobleem is met bijvoorbeeld kweek. Deze snelgroeiende groenbemesters kunnen kweek onderdrukken. Stoppelknollen kunnen eventueel geoogst worden als veevoer. Japanse haver vormt vaak nog zaad dat veel akkervogels trekt. Bij zomergranen blijft het deel met de stoppel na de oogst de winter overstaan tot 1 maart en mag daarna pas ondergewerkt worden.

Protocol Chemische onkruidbestrijding

Het protocol Chemische onkruidbestrijding houdt in dat VALA de grootst mogelijke zorgvuldigheid toepast bij volveldse bespuitingen van herbiciden op akkerpercelen met een overeenkomst Agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit met als doel om het gebruik van herbiciden tot het minimum te beperken.

Als u toch gebruik wil maken van chemische onkruidbestrijding, is het noodzakelijk dat u vooraf een checklist invult. Neem vooraf contact op met uw lokale ANV-coördinator van VALA. Op basis van een volledig ingevulde checklist zal VALA beoordelen of chemische bestrijding van onkruiden in deze situatie gepast en toegestaan is. De checklist is te vinden op de website van VALA (www.de-vala.nl) onder Beheerpakketten en vergoedingen 2020.

Voor alle pakketvoorwaarden wordt verwezen naar de website van VALA:

www.de-vala.nl: **Beheerpakketten en vergoedingen 2020.**